

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені А.С. МАКАРЕНКА

Кафедра теорії та практики романо-германських мов

Декан факультету
іноземної та слов'янської філології
_____ Коваленко А.М.
«___» _____ 20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ПРАКТИКИ

підготовки першого (бакалаврського) освітнього рівня

галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

спеціальність 014 Середня освіта (Мова і література (французька))

освітні-програми: Середня освіта (Французька та англійська мови)

Мова навчання українська

СУМИ – 20__

Розробники: Подосиннікова Г.І., доцент кафедри германської філології
СумДПУ імені А. С. Макаренка, кандидат педагогічних наук, доцент,
Боряк Н.О., ст. викладач кафедри теорії та практики романо-германських
мов,
Шевцова Н.О., викладач кафедри германської філології

Наскрізна програма практики затверджена на засіданні кафедри теорії та
практики романо-германських мов

Протокол № 1 від «___» _____ 20___ р.

Завідувач кафедри _____ (к.п.н., доц. Солощенко В.М.)

Схвалено вченою радою факультету іноземної та слов'янської філології

Протокол № 1 від «___» _____ 20___ р.

Голова _____ (к.ф.н., доц. Коваленко А.М.)

ВСТУП

Програму навчально-методичної практики підготовки кваліфікаційного рівня «бакалавр» для спеціальності 014 Середня освіта (Мова і література (французька)) розроблено на базі Положення про проведення практик у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка (2017 р.).

Навчально-методична практика як вид спеціальної фахової навчальної практики є невід'ємною складовою підготовки здобувачів вищої освіти за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр», що носить міждисциплінарний характер і забезпечує поєднання теоретичної та практичної підготовки майбутніх учителів французької мови.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ

Метою навчально-методичної практики є формування у студентів інтегральної, загальних та фахових компетентностей майбутнього вчителя французької мови, ознайомлення студентів з особливостями практичної діяльності з обраного фаху, узагальнення, систематизація та закріплення теоретичних знань, умінь та навичок набутих у циклі дисциплін професійної підготовки, формування первинних загально-професійних та спеціальних умінь, виховання потреби систематично поновлювати знання та вести науково-дослідну роботу методичного напрямку.

Інтегральна компетентність здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі й практичні проблеми в галузі середньої освіти, що передбачає застосування теорій та методів освітніх наук і характеризується комплексністю й невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу в основній (базовій) середній школі.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права й обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного, демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини, громадянина в Україні.

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя.

ЗК-3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-4. Здатність працювати в команді.

ЗК-5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-7. Здатність використовувати інформаційні й комунікаційні технології у навчанні.

ЗК-8. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК-9. Здатність працювати автономно.

Фахові компетентності (ФК).

ФК-1. Здатність до формування в учнів ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків.

ФК-2. Володіння основами цілепокладання, планування та проектування процесу навчання учнів.

ФК-3. Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів.

ФК-4. Здатність до пошуку ефективних шляхів мотивації дитини до саморозвитку (самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до навчання).

ФК-5. Забезпечення охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими потребами) в освітньому процесі та позаурочній діяльності.

ФК-6. Здатність здійснювати виховання на уроках і в позакласній роботі, виконувати педагогічний супровід процесів соціалізації учнів та формування їхньої культури.

ФК-7. Здатність до критичного аналізу, діагностики й корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду.

ФК-8. Здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії та методики навчання іноземних мов у практиці навчання у базовій загальноосвітній школі.

ФК-9. Здатність реалізовувати ефективні підходи (особистісно-орієнтований, діяльнісний, компетентнісний) до викладання французької та англійської мов як іноземних на підставі вітчизняного й міжнародного досвіду.

ФК-10. Здатність дотримуватися сучасних мовних норм з французької та англійської мов та державної мови, володіти французькою мовою у всіх видах мовленнєвої діяльності (аудіюванні, читанні, писемному мовленні, говорінні) на рівні не нижче C1 (англійською – на рівні B2+), використовувати різні форми і види комунікації в освітній діяльності, обирати мовні засоби відповідно до стилю і типу тексту.

ФК-11. Здатність орієнтуватися в літературному процесі країн, мова яких вивчається, спадщині письменників у контексті розвитку літератури, історії, культури, використовувати здобутки світового письменства для формування національної свідомості, загальної і мовленнєвої культури, моралі, міжкультурної толерантності, ціннісних орієнтирів у сучасному полікультурному суспільстві.

ФК-12. Здатність інтерпретувати й зіставляти мовні та літературні явища, використовувати різні методи й методики аналізу.

ФК-13. Здатність доцільно застосовувати сучасні методи й освітні технології навчання, створювати навчально-методичне забезпечення для проведення занять з французької та англійської мов.

ФК-15. Здатність взаємодіяти зі спільнотами (на місцевому, регіональному, національному, європейському й глобальному рівнях) для розвитку професійних знань і фахових компетентностей, використовувати

практичний досвід і мовно-літературний контекст для реалізації цілей освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.

Завдання навчально-методичної практики зумовлюються особливостями фахової підготовки майбутніх учителів – здобувачів вищої освіти за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр». Серед основних **завдань** педагогічної практики:

- 1) створення умов для професійної адаптації студентів-практикантів;
- 2) ознайомлення студентів-практикантів із специфікою діяльності закладу загальної середньої освіти, що провадить освітню діяльність на базовому рівні повної загальної середньої освіти;
- 3) ознайомлення з принципами, формами, сучасними методами, методичними прийомами навчання предмета Іноземна мова в закладах загальної середньої освіти (рівень базової середньої освіти) та особливостями реалізації положень Концепції Нова українська школа;
- 4) ознайомлення з сучасними лінгводидактичними та методичними засадами навчання іноземних мов в закладах загальної середньої освіти (рівень базової середньої освіти);
- 5) ознайомлення з особливостями застосування сучасних освітніх технологій та методик для формування предметних компетентностей учнів вчителями іноземних мов в закладах загальної середньої освіти (рівень базової середньої освіти) та здійснювати аналіз ефективності уроків на основі спостереження та рефлексії;
- 6) оволодіння основами професійної культури та навичками фахової комунікації;
- 7) оволодіння вміннями ефективно працювати автономно та в команді, організовувати співпрацю учнів та студентів-практикантів;
- 8) удосконалення та підвищення рівня сформованості професійної комунікативної компетентності з української, французької та англійської мов (лінгвістична, мовленнєва, лінгвосоціокультурна, навчально-стратегічна компетентності-компоненти) у фахової комунікації в умовах діяльності закладу загальної середньої освіти, що провадить освітню діяльність на базовому рівні повної загальної середньої освіти;
- 9) ознайомлення із засобами забезпечення діалогу культур у процесі навчання іноземної мови, створення умов для міжкультурної комунікації;
- 10) ознайомлення із особливостями застосування в педагогічній діяльності етичних норм, принципів толерантності, діалогу й співпраці в закладах загальної середньої освіти (рівень базової середньої освіти);
- 11) усвідомлення соціальної значущості майбутньої професії, сформованість мотивації до здійснення професійної діяльності в закладах загальної середньої освіти (рівень базової середньої освіти);

12) виховання відповідального ставлення до забезпечення охорони життя і здоров'я учнів у навчально-виховному процесі та позаурочній діяльності;

13) формування готовності діяти у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики;

14) створення передумов для розвитку здатності визначати рівень особистісного і професійного розвитку, моделювати траєкторію особистісного самовдосконалення.

ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Зміст навчально-методичної практики складається із елементів навчально-виховної роботи, позакласної роботи та науково-дослідницької роботи методичного напрямку.

До змісту навчально-виховної роботи студента-практиканта входять такі види діяльності:

1) ознайомлення зі специфікою діяльності закладу загальної середньої освіти, що провадить освітню діяльність на базовому рівні повної загальної середньої освіти;

2) відвідування уроків учителів іноземної мови;

3) проведення предметного й комплексного аналізу відвіданих уроків на основі спостереження та рефлексії ;

4) виготовлення наочних посібників, роздавального дидактичного матеріалу належної якості;

5) перевірка зошитів учнів;

6) проведення уроків та додаткових занять з учнями, що потребують допомоги;

7) участь у роботі методичного об'єднання вчителів іноземної мови, у засіданні педагогічної ради школи.

Зміст позакласної роботи студента-практиканта складають:

1) вивчення системи роботи вчителя іноземної мови, спрямованої на формування в учнів стійкого інтересу до іноземної мови;

2) спостереження та аналіз окремих видів позакласної роботи, що проводять учителі школи;

3) планування окремих видів групових та масових форм роботи, які відповідають особливостям навчання у закладі загальної середньої освіти, що провадить освітню діяльність на базовому рівні повної загальної середньої освіти;

4) відвідування й аналіз позакласних заходів.

До змісту науково-дослідницької роботи методичного напрямку входять такі види діяльності:

1) ознайомлення на практиці з методами досліджень (наукове спостереження / тестування / анкетування / бесіда / інтерв'ю / вивчення позитивного досвіду навчання іноземної мови);

- 2) проведення методичного аналізу мовного матеріалу підручників з іноземної мови, за якими працює закріплена група;
- 3) вивчення та критичний аналіз наукової методичної літератури з метою удосконалення своєї роботи, теоретичного осмислення реального навчально-виховного процесу у закладі загальної середньої освіти, що провадить освітню діяльність на базовому рівні повної загальної середньої освіти;
- 4) виступи на методичних семінарах студентів-практикантів.

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИКИ

Навчально-методична практика у закладі загальної середньої освіти триває 4 тижні та проводиться на третьому році навчання у ЗВО (6 семестр). Для проходження практики заплановано 6 кредитів (180 годин).

Тривалість робочого часу студента під час проходження практики регламентується Кодексом законів про працю України та іншими законодавчими актами, що встановлюють соціально-трудові відносини, і складає 45 години (1,5 кредити) на тиждень, із яких 30 годин – безпосередня робота на базі практики, 15 годин – самостійна навчальна діяльність за програмою практики. За домовленістю між університетом і базою практики може встановлюватися інша тривалість робочого часу студентів, за умови, якщо це не суперечить вимогам чинного трудового законодавства.

За формою організації і контролю педагогічна практика може бути очною, тобто відбуватися у м. Суми під безпосереднім контролем (поточним та підсумковим) керівників практики від університету, або дистанційною, тобто відбуватися за межами м. Суми. У цьому випадку керівники практики від університету здійснюють підсумковий контроль навчально-виховної, позакласної та науково-дослідницької роботи методичного напряму діяльності студента-практиканта; поточний контроль якості розроблених планів-конспектів уроків і навчальних посібників здійснюється за можливістю.

Педагогічна практика за межами м. Суми відбувається за заявою студента, лише за узгодженням із керівником практики від кафедри теорії та практики романо-германських мов та згідно з рішенням кафедри.

Студенти університету при проходженні практики зобов'язані:

- 1) брати участь у настановній та підсумковій конференціях із питань організації педпрактики;
- 2) одержати до початку практики у керівників практики консультації щодо виконання завдань практики, оформлення всіх необхідних документів;
- 3) пройти своєчасно медогляд і отримати допуск на проходження практики;
- 4) своєчасно прибути на базу практики;
- 5) виконати всі види робіт, передбачені програмою практики;
- 6) бути присутнім на базі практики щоденно, протягом 30 годин на тиждень;

7) суворо дотримуватись правил внутрішнього розпорядку, охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії і розпоряджень адміністрації закладу, де проходить практика;

8) вчасно оформляти документацію та подавати її на вимогу керівника/методистів практики;

9) студенти не допускаються до проведення уроку, заходу, іншого виду діяльності без конспекту, сценарію, завізованого учителем, вихователем або методистом;

10) нести відповідальність за виконану роботу;

11) на період практики методист з фаху призначає старосту мікрогрупи.

12) подати звітну документацію в останні дні проходження практики і протягом перших 10 днів після виробничої і 5 днів після навчальної практик захистити результати практики.

ФОРМИ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Формами контролю навчально-виховної, позакласної роботи та науково-дослідницької роботи методичного напрямку студентів-практикантів є такі:

1) індивідуальне відвідування методистом уроків, які проводить студент-практикант;

2) групове відвідування методистом та студентами-практикантами уроків, які проводить студент-практикант;

3) поточна перевірка документації, планів-конспектів уроків і наочних посібників, підготовлених студентом-практикантом;

4) перевірка виконання індивідуальних і групових методичних завдань;

5) перевірка методистом звітної документації студента-практиканта.

Результати роботи під час практики повинні бути відображені у відповідних видах звітної документації (термін подання документації оговорюється на установчій конференції).

ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ ТА ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Оцінювання проходження навчально-методичної практики у закладі загальної середньої освіти студентів IV курсу відбувається з використанням таких документаційних форм звітності студентів:

1) Щоденник практики

2) Індивідуальний план

3) Звіт із документальним підтвердженням запланованих та виконаних робіт

4) Атестаційний лист

5) Характеристика з місця проходження педпрактики, підписану директором або завучем та скріплену печаткою школи.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка «відмінно» ставиться, якщо студент під час проходження навчально-методичної практики переважно відмінно та добре виконав $\geq 70\%$ завдань, продемонстрував вичерпні професійно-методичні знання, а також здатність якісно без помилок виконувати практичні методичні завдання, самостійно, грамотно в методичному і мовному аспектах планувати урок ІМ, визначати реальні цілі, конкретні етапи уроку та методичні прийоми досягнення поставлених цілей на кожному з них з урахуванням ступеню навчання, рівня мовленнєвої підготовки учнів, і в результаті реалізації запланованих ним навчальних дій досягати мети уроку. При цьому повністю реалізовує виховний, освітній та розвиваючий потенціал уроку; добирає методичні прийоми, що відповідають умовам навчання та поставленим цілям; правильно встановлює послідовність вправ і співвідношення тренувальних і мовленнєвих вправ; дає чіткі і методично грамотні установки на виконання мовленнєвих дій; правильно розподіляє час на мовлення учнів і вчителя; веде урок іноземною мовою (раціонально користуючись рідною за необхідністю), практично не робить помилок, помічає помилки учнів і володіє мовленнєвими способами їх виправлення; використовує різні способи активізації всіх учнів на уроці з урахуванням їх вікових особливостей і здійснює індивідуальний підхід до учнів; раціонально поєднує фронтальні, групові та індивідуальні форми організації навчальної діяльності з урахуванням особливостей кожної з них та ступеню навчання; правильно намічає об'єкти контролю та критерії їх оцінювання, використовує різноманітні прийоми контролю, в тому числі тестування; уміє викликати інтерес учнів до мовленнєвих дій, що виконуються на уроці; грамотно використовує нетехнічні та технічні засоби навчання, як наявні, так і самостійно виготовлені; епізодично користується конспектом і в ході уроку може скоригувати свою діяльність. Провів якісну науково-дослідну роботу методичного напрямку.

Оцінка «добре» ставиться, якщо студент під час проходження навчально-методичної практики переважно відмінно та добре виконав $\geq 60\%$ завдань, засвоїв професійно-методичні знання достатньо правильно, повно; достатньо якісно виконує практичні методичні завдання; самостійно, в основному грамотно в методичному і мовному аспектах планує урок, намічає реальні цілі, конкретні етапи уроку та методичні прийоми для досягнення поставлених цілей на кожному з них з урахуванням ступеню навчання, рівня мовленнєвої підготовки учнів, і в результаті реалізації запланованих ним навчальних дій в цілому досягає мети уроку. При цьому не до кінця реалізовує виховний, освітній та розвиваючий потенціал уроку; методичні прийоми раціональні, відповідають поставленим цілям та умовам навчання; в основному правильно встановлює послідовність вправ і співвідношення тренувальних і мовленнєвих вправ; дає чіткі і методично грамотні установки на виконання мовленнєвих дій; встановлює і підтримує засобами іноземної мови різноманітні мовленнєві контакти, проте не завжди правильно розподіляє час мовлення учнів і вчителя; веде урок іноземною мовою

(раціонально користуючись рідною за необхідністю), іноді робить несуттєві мовні помилки, які сам виправляє, а також виправляє більшість помилок учнів; володіє різними способами активізації всіх учнів на уроці, але не завжди здійснює індивідуальний підхід до них; раціонально поєднує фронтальні, групові та індивідуальні форми роботи з урахуванням особливостей кожної з них та ступеню навчання; правильно намічає об'єкти контролю та критерії їх оцінювання, використовує різні прийоми контролю, в тому числі й тестування; уміє викликати інтерес учнів до більшості видів роботи, що проводяться на уроці; використовує наявні і самостійно виготовлені посібники, але методика їх використання не завжди раціональна; епізодично користується конспектом протягом уроку і в деяких випадках може скоригувати свою заплановану діяльність. Провів якісну науково-дослідну роботу методичного напрямку.

Оцінка «задовільно» ставиться, якщо студент під час проходження навчально-методичної практики переважно добре та задовільно виконав $\geq 50\%$ завдань, засвоїв професійно-методичні знання недостатньо правильно, ґрунтовно, повно; недостатньо якісно виконує практичні методичні завдання; недостатньо самостійно та грамотно в методичному і мовному аспектах планує урок, намічає цілі, етапи, методичні прийоми для досягнення поставлених цілей на кожному з них, без урахування ступеню навчання і рівня мовленнєвої підготовки учнів, і в результаті виконання запланованих ним навчальних дій мета уроку досягається неповністю. При цьому не до кінця реалізує виховний, освітній та розвиваючий потенціал уроку; методичні прийоми часто нераціональні, не відповідають меті; порушено послідовність вправ і співвідношення тренувальних і мовленнєвих вправ; недостатньо чітко дає установки на виконання учнями мовленнєвих дій; значно порушується розподіл часу на мовлення учнів і вчителя; часто переходить на рідну мову протягом уроку, робить мовні помилки і не помічає в багатьох випадках помилок учнів; недостатньо володіє способами активізації учнів на уроці, не здійснює індивідуальний підхід до них; нераціонально використовує фронтальні, групові та індивідуальні форми роботи; неправильно намічає об'єкти контролю і критерії їх оцінювання, використовує одноманітні прийоми контролю; не уміє викликати інтерес до деяких видів роботи на уроці; мало і не завжди раціонально використовує наочні посібники, не виготовляє їх сам; користується конспектом і не може скоригувати свою діяльність у ході уроку. Не вів науково-дослідну роботу методичного напрямку.

Оцінка «незадовільно» ставиться, якщо студент під час проходження навчально-методичної практики виконав $\leq 50\%$ але $\geq 35\%$ завдань, засвоїв професійно-методичні знання недостатньо правильно, ґрунтовно, повно; недостатньо якісно виконує практичні методичні завдання; недостатньо самостійно та грамотно в методичному і мовному аспектах планує урок, неадекватно намічає цілі, етапи, методичні прийоми для досягнення поставлених цілей на кожному з них, без урахування ступеню навчання і рівня мовленнєвої підготовки учнів, і в результаті виконання запланованих

ним навчальних дій мета уроку не досягається. При цьому не реалізовано виховний, освітній та розвиваючий потенціал уроку; методичні прийоми не завжди раціональні, не відповідають меті; порушено послідовність вправ і співвідношення тренувальних і мовленнєвих вправ; нечітко дає учням установки на виконання мовленнєвих дій; значно порушується розподіл часу на мовлення учнів і вчителя; часто переходить на рідну мову протягом уроку, робить мовні помилки і не помічає в багатьох випадках помилок учнів; недостатньо володіє способами активізації учнів на уроці, не здійснює індивідуальний підхід до них; нераціонально використовує фронтальні, групові та індивідуальні форми роботи; неправильно намічає об'єкти контролю і критерії їх оцінювання, використовує одноманітні прийоми контролю; не уміє викликати інтерес до деяких видів роботи на уроці; мало і не завжди раціонально використовує наочні посібники, не виготовляє їх сам; постійно користується конспектом і не може скоригувати свою діяльність у ході уроку. Не веде науково-дослідну роботу методичного напрямку.

Оцінка «незадовільно» ставиться, якщо студент під час проходження навчально-методичної практики виконав $\leq 35\%$ завдань, не засвоїв професійно-методичні знання достатньо правильно, повно; неякісно виконує практичні методичні завдання; не може самостійно та грамотно в методичному і мовному аспектах спланувати урок, намітити цілі, етапи, методичні прийоми для досягнення поставлених цілей на кожному з них, урахувати ступінь навчання і рівня мовленнєвої підготовки учнів, скласти та оформити план-конспект уроку. Мети уроку не досягає. Не вів науково-дослідну роботу методичного напрямку.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Педагогічна практика з методики викладання іноземних мов: посібник Бігич О.Б. та ін.; під кер. С.Ю. Ніколаєвої та В.В. Черниш. – К.: Ленвіт, 2003. – 250 с.
2. Практикум з методики викладання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах: навч. посібник / Бігич О.Б. та ін. / за ред. С.Ю.Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2016. – 402 с.
3. Практикум з методики навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх навчальних закладах : англ. мова, нім. мова, франц. мова, ісп. мова: навчальний посібник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін./ за редакцією Ніколаєвої С. Ю. – Ірпінь : Видавець Романенко Л. Л., 2016. – 398 с.
4. Практикум з методики викладання німецької мови у середніх навчальних закладах: посібник. / кол. авторів під керівн. С.Ю. Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2007. – 288 с.
5. Практикум з методики викладання французької мови у середніх навчальних закладах (модульний курс): посібник. / Бігич О.Б. та ін.; під кер. С.Ю. Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2006. – 430 с.